

***GODIŠNJI IZVJEŠTAJ FONDACIJE "UDRUŽENE ŽENE" BANJA LUKA
BOSNA I HERCEGOVINA
2013. GODINA***

KONTAKT INFORMACIJE:

Fondacija "Udružene žene" Banja Luka

Adresa: Kalemegdanska 18, 78000 Banja Luka

Bosnia and Herzegovina

Telefon/faks: +387 51 463 143

Telefon: +387 51 462 146

E-mail: office@unitedwomenbl.org

Web: <http://www.unitedwomenbl.org>

1. O Fondaciji "Udružene žene" Banja Luka

"Udružene žene" Banja Luka je neprofitna, nevladina fondacija osnovana 16. avgusta 1996. godine u Banja Luci, BiH. Osnovni cilj djelovanja Fondacije je poboljšanje društvenog položaja žene, i njenog prava na život bez nasilja u porodici i javnom životu. Želimo vidjeti više žena na mjestima odlučivanja u vladinim institucijama na svim nivoima u Bosni i Hercegovini. **Naša vizija je** "Žena svijesna svoje moći, ravnopravna, poštovana, zaposlena i srećna." **Naša misija je** "Jačanje i afirmacija žena kroz zalaganje i rad na primjeni ženskih ljudskih prava u praksi."

Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka djeluje u okviru **два programska područja** – sprečavanje i suzbijanje nasilja protiv žena i jačanje uloge žena na pozicijama odlučivanja u Bosni i Hercegovini.

1.1 Analiza konteksta u kojem smo realizovale aktivnosti u 2013. godini:

1.1.1. Promjene zakona i javnih politika u oblasti zaštite ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti polova

U 2013. godini, usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH¹, čime je **Izborni zakon Bosne i Hercegovine usklađen sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH i evropskim standardima o zastupljenosti žena u organima donošenja odluka**. Izmjene i dopune su usmjerene na osiguravanje učešća najmanje 40% manje zastupljenog pola u sastavima opštinskih izbornih vijeća i biračkih odbora, kao i na kandidatskim listama. Prvi efekti ovih promjena u smislu povećanja zastupljenosti žena u zakonodavnoj vlasti će biti vidljivi nakon opštih izbora u BiH koji su planirani za oktobar 2014. godine. U svijetlu ovih izmjena važno je naglasiti da još uvijek postoje organi vlasti i odlučivanja u Bosni i Hercegovini u kojima nema žena, kao što su Savjet ministara BiH i Predsjedništvo BiH. Procenat zastupljenosti žena u zakonodavnim organima kreće od 24.1% u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, do 13.3% u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH. Pozitivne promjene u pravcu povećanja zastupljenosti žena u izvršnoj vlasti su vidljive sa imenovanjem prve premijerke i 5 ministarki u Vladi Republike Srpske u martu 2013. godine.

U septembru 2013. godine, Savjet ministara BiH je usvojio **novi Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period (GAPBiH) 2013 -2017**². GAPBiH je usmjeren na realizovanje tri strateška cilja: izrada, sprovođenje i praćenje mjera za unapređenje ravnopravnosti polova u institucijama vlasti po prioritetnim područjima, izrada i jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti polova, te uspostavljanje i jačanje partnerstava.

Provedene su značajne aktivnosti usmjerene na osnaživanje i primjenu međunarodnih standarda u sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama na nivou Bosne i Hercegovine. 7. novembra 2013. godine, Bosna i Hercegovina je ratifikovala **Konvenciju Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici**³, kao pravno obavezujući međunarodni dokument usmjeren na sve oblike nasilja prema ženama, uključujući i nasilje u porodici. Konvencija između ostalog traži osnaživanje pravosudne zaštite žena koje su preživjele nasilje, putem osiguravanja efikasne istrage, sudskog postupka, te primjenom proceduralnog prava i zaštitnih mjera kojim se omogućava ženama koje su preživjele nasilje mogućnost ostvarivanja i zaštite njihovih prava, naročito u smislu sprečavanja viktimizacije. Bosna i

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH, Službene novine BiH, br. 18/13

² Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period 2013 – 2017 dostupan na web stranici Gender centra Vlade Republike Srpske, direktni link: http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/centri/gendercentarrs/media/vijesti/Documents/130517_GAP%20BiH%202012-2017_FV.pdf

³ Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence, 12 April 2011. Dostupna na engleskom jeziku na zvaničnoj web prezentaciji Savjeta Evrope, Direktni link: <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20English.pdf>

Hercegovina je šesta država članica Savjeta Evrope koja je ratifikovala Konvenciju⁴, i time je preuzela obavezu njenog provođenja putem omogućavanja zakonskih i institucionalnih uslova za sprečavanje i suzbijanje nasilja prema ženama i kažnjavanje počinitelja nasilja.

Krajem 2013. godine, Agencija za ravnopravnost polova BiH je pokrenula proces izrade Strategije za primjenu **Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja prema ženama i nasilja u porodici za period 2014 -2018**, kao i **Akcionog plana za realizaciju Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 o ženama, miru i sigurnosti za period 2014 – 2017**.

Na nivou Republike Srpske, vladine institucije su uspostavile jedinstvene standarde postupanja u slučajevima nasilja u porodici. 25. novembra 2013. godine, na Međunarodni dan borbe protiv nasilja prema ženama, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite i Ministarstvo porodice, omladine i sporta u Vladi Republike Srpske su potpisali **Opšti protokol o postupanju u slučajevima nasilja u porodici**. Cilj ovog Protokola je osiguravanje efikasnog, koordiniranog i sveobuhvatnog djelovanja subjekata zaštite. S tim u vezi, nužno je kontinuirano praćenje efekata usvajanja procedura postupanja i unapređenja rada subjekata zaštite u Republici Srpskoj, u smislu osiguravanja podrške i pomoći ženama i djeci koji su preživjeli nasilje u porodici, kako od strane nevladinih organizacija tako i od vladinih institucija.

Važno je istaći da je u 2013. godini **izmjenjen Krivični zakon Republike Srpske**, sa fokusom na djela koja se prepoznaju kao rodno zasnovano nasilje u većoj mjeri usmjereno protiv žena. Uvedene su nove mjere bezbjednosti - zabrana približavanja i komunikacije sa određenim licem, obavezan psihosocijalni tretman, udaljenje iz zajedničkog domaćinstva - i sud ih može izreći učinocima krivičnih djela sa elementima nasilja. Zastarjevanje krivičnog gonjenja za krivična djela protiv polnog integriteta kao i za djela protiv braka i porodice učinjena na štetu lica mlađih od 18 godina počinje teći od punoljetstva oštećenog lica. Izmjenama je takođe definisano da krivično djelo iz mržnje predstavlja djelo počinjeno u potpunosti ili djelomično zbog rasne, nacionalne ili etničke pripadnosti, jezika, vjerskog uvjerenja, boje kože, pola ili seksualne orijentacije, zdravstvenog statusa ili rodnog identiteta. Pooštrene su krivične sankcije za krivična djela protiv polnog integriteta, a kod krivičnih djela protiv braka i porodice, pooštrena je krivična sankcija za djelo oduzimanje maloljetnog lica, te izmjenjen član nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici u smislu preciziranja i kvalifikovanja radnji nasilja, pooštavanje krivičnih sankcija za različite oblike nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, inkriminisanja kršenja mjera zaštite od nasilja u porodici koje je sud odredio na osnovu zakona, kao i definisanja lica koja se imaju smatrati članovima porodice ili porodične zajednice. Osim toga, posljednje izmjene Krivičnog zakona Republike Srpske su dovele do izmjene naziva krivičnog djela trgovina ljudima radi vršenja prostitucije u navođenje na prostituciju, te su uvele nova djela trgovina ljudima, trgovina maloljetnim licima, kao i organizovanje grupe ili zločinačkog udruženja za izvršenje krivičnih djela trgovine ljudima i trgovine maloljetnim licima.

1.1.2. Nasilje prema ženama i drugi oblici kršenja ženskih ljudskih ostaju veoma izraženi u praksi

Pitanja zaštite ženskih ljudskih prava u Bosni i Hercegovini nastavljaju biti marginalizovana, kako u smislu političkih prioriteta, tako i u smislu društvenog razvoja. Žene i pitanja od značaja za žene su i dalje nevidljiva u procesu ustavnih promjena, kojim i dalje dominiraju muškarci lideri ključnih parlamentarnih političkih stranaka.

⁴ Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine – Međunarodni ugovori, br. 19/13. U vremenu pripreme ovog izvještaja 23 države su potpisale a 11 država članica Savjeta Evrope je ratifikovalo Konvenciju, kako slijedi: Albanija, Andora, Austrija, Belgija, BiH, Hrvatska, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Litvanija, Italija, Luksemburg, Malta, Monako, Crna Gora, Holandija, Norveška, Poljska, Portugal, San Marino, Srbija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Švajcarska, Makedonija, Turska, Ukrajina i Velika Britanija. Podaci preuzeti sa zvanične web prezentacije Savjeta Evrope, direktni link: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/default_en.asp

Uočeno je da su vladine institucije nastavile praksu otvorenog kršenja odredbi BiH zakona usmjerenih na osiguravanje ravnopravnosti polova, bez ikakvih sankcija i sa veoma slabom osudom i kritikama javnosti. Savjet ministara Bosne i Hercegovine je 23. oktobra 2013. godine je predložio imenovanje sedam muškaraca članova Savjeta regulatorne agencije za komunikacije BiH (RAK BiH), ne vodeći računa o ravnopravnoj zastupljenosti polova, i zanemarujući rang listu pripremljenu od parlamentarne ad hoc Komisije za provođenje postupka imenovanja Savjeta RAK-a BiH, na kojoj je na drugom mjestu bila žena, novinarka iz Banja Luke. Ovaj prijedlog je verificovala Parlamentarna skupština BiH, zanemarujući obavezu poštovanja Zakona o ravnopravnosti polova BiH, Zakona o zabrani diskriminacije BiH i Zakona o komunikacijama BiH, koji propisuju obavezu ravnopravne zastupljenosti polova u ovom i drugim tijelima donošenja odluka.

Izveštaji policije⁵ i medija su ukazali na **povećanje prijavljenih slučajeva nasilja u porodici u Republici Srpskoj za 70%**, međutim precizni podaci o rasprostranjenosti nasilja u porodici su još uvijek nedostupni jer nema zajedničke baze podataka od primarnih subjekata zaštite (policije, centara za socijalni rad, zdravstvenih ustanova i pravosudnih institucija) na različitim administrativnim nivoima (lokalni, kantonalni, entitetski i državni nivo).

2013. godine Agencija za ravnopravnost polova Bosne i Hercegovine je uradila prvu sveobuhvatnu **Studiju o rasprostranjenosti i karakteristikama nasilja prema ženama u BiH**, koja potvrđuje da su žene u Bosni i Hercegovini izložene visokom riziku od nasilja, kako u neposrednom okruženju unutar porodice, tako i u široj zajednici. Rezultati studije ukazuju da je gotovo polovina žena starijih od 15 godina barem jednom tokom svog života bilo izloženo različitim oblicima nasilja, a naročito psihološkom nasilju u kombinaciji sa fizičkim nasiljem.⁶

Nezaposlenost žena u Bosni i Hercegovini nastavlja rasti – od 50.19% učešća žena u ukupnom broju nezaposlenih u januaru 2013. godine, do 50.67% u novembru 2013. godine.⁷ Ovo utiče na povećanje feminizacije siromaštva u Bosni i Hercegovini i ukazuje na nepostojanje efikasnih strategija za unapređenje ekonomskog položaja žena u Bosni i Hercegovini.

2. Rodno senzibilisani servisi podrške za žene i djecu žrtve nasilja u porodici

2.1 Besplatni pravni savjeti i pomoć za žene žrtve nasilja

U 2013. godini, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je kontinuirano pružala besplatne pravne savjete, pomoć i informacije za žene žrtve nasilja u porodici svih statusnih kategorija iz Banja Luke i lokalnih zajednica u regiji koju pokriva grad Banja Luka. **Obezbjedile smo besplatni pravni savjet i informacije za 243 žene i besplatnu pravnu pomoć za 76 žena.** Više od 85% žena koje su nas kontaktirale za pomoć u 2013. godini su nezaposlene i izdržavaju se na osnovu ograničene socijalne pomoći, dječjeg dodatka ili niske porodične penzije. Zaposlene žene koje su nam se obratile za pomoć rade uglavnom na privremenim potplaćenim poslovima kod privatnih poslodavaca (pekare, trgovine, čuvanje djece, itd.) i u većini

⁵ U periodu januar – decembar 2013. godine, registrovana su 37 krivična djela protiv polnog integriteta, u odnosu na 2012. godinu kada je registrovano 29 djela u ovoj oblasti. Od 37 djela, evidentirano je 15 krivičnih djela silovanja, 12 krivičnih djela polno nasilje nad djetetom, 1 krivično djelo rodozkrnavljenje, 3 krivična djela obljuba nad nemoćnim licem, 1 krivično djelo iskorištavanja djece i maloljetnih lica za pornografiju i 5 djela silovanja u pokušaju. U istom periodu, evidentirana su 453 krivična djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, što predstavlja porast od 70% u odnosu na 2012. godinu. Informacija o stanju bezbjednosti u Republici Srpskoj za period januar – decembar 2013. godine, Banja Luka, januar 2014. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske. Dostupno na zvaničnoj web prezentaciji Ministarstva, direktni link: http://www.mup.vladars.net/statistike_pdf/cir/1199177970011840.pdf

⁶ Studija takođe ukazuje da je u periodu od godinu dana prije provođenja istraživanja 11.9% žena u BiH bilo izloženo nekom obliku nasilja. 41.9% žena je istaklo da su bile žrtve psihološkog nasilja u nekom periodu života, a 10.8% u protekloj godini. 24.3% žena je istaklo da su bile izložene fizičkom nasilju u nekom periodu života, dok je 2.4% žena bilo izloženo ovoj vrsti nasilja tokom protekle godine. Studija o rasprostranjenosti i karakteristikama nasilja prema ženama u Bosni i Hercegovini, Agencija za ravnopravnost polova BiH, juni 2013.godine. Dostupno na zvaničnoj web prezentaciji Agencije, direktni link: http://arsbih.w1.daj.ba/wp-content/uploads/2014/01/studija_prevalenca.pdf

⁷ Baza podataka o ekonomskim indikatorima Republike Srpske, Investiciono razvojna banka Republike Srpske (IRBS). Dostupno na direktnom linku: <http://www.irbs.net/Statistika.aspx?tab=8&lang=lat>

slučajeva nemaju plaćeno zdravstveno i socijalno osiguranje. Sve žene su izrazile potrebu ne samo za pravnom pomoći, već i psihološkom podrškom, koju smo pružali tokom pravnog savjetovanja. Oko 40% žena koje su nam se obratile za pravnu pomoć su dobile podršku kliničke psihološkinje koja radi sa ženama koje borave u Sigurnoj kući za žene i djecu žrtve nasilja Banja Luka. Ova podrška je bila nužna u smislu savjetovanja kako da se nose sa nasiljem koje su preživjele u prošlosti, kao i komplikovanim pravnim procedurama.

2.2. SOS telefon za žrtve nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja

Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u maju 1997. godine uspostavila prvi telefonski servis psihološke podrške i pomoći ženama i djevojkama žrtvama nasilja u Republici Srpskoj. Tokom 2013. godine, studentice psihologije i socijalnog rada, te dugogodišnje aktivistkinje Fondacije su svakog dana, uključujući i vikend i praznike u periodu od 17:00 do 21:00 čas dežurale na telefonu, a radnim danom od 9:00 do 17:00 podršku je pružalo profesionalno osoblje Fondacije. Od 2005. godine, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u saradnji sa NVO „Lara“ Bijeljina, NVO „Budućnost“ Modriča i NVO „Ženski centar“ Trebinje i uz podršku Gender centra Vlade Republike Srpske nastavila ovaj važan servis podrške za žene i djevojke kroz kratki SOS broj 1264. Volonterke SOS telefona redovno učestvuju u obukama za pružanje SOS podrške i doprinose planiranju i provođenju aktivnosti javnog zalaganja za sprečavanje i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja protiv žena u porodici, naročito aktivnostima 16 Dana aktivizma protiv rodnog nasilja u BiH.

U 2013. godini, volonterke i profesionalno osoblje Fondacije „Udružene žene“ Banja Luka je pružilo **direktnu psihološku podršku i pravnu pomoć za 1373 osobe** putem SOS telefona. Od ukupnog broja SOS poziva, 10 poziva je bilo vezano za žrtve nasilja muškog pola – 3 odrasla muškarca i 5 dječaka, dok su ostali pozivi bili vezani za žrtve ženskog pola, najčešće dobi od 22 do 60 godina. Prijavljeno je 1360 muškaraca počinitelaca nasilja, najčešće dobi od 22 do 60 godina, i 13 žena. U većini prijavljenih slučajeva, počinitelj nasilja je bračni partner žrtve, stalno zaposlen, sa završenom srednjom školom.

2.3 Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja u porodici Banja Luka

Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja u porodici Banja Luka osnovana na inicijativu Fondacije „Udružene žene“ Banja Luka i počela je sa radom 12. februara 2007. godine. Ovaj servis podrške ima sve potrebne dozvole nadležnih institucija i ispunjava standarde propisane zakonom. Opremljeni i funkcionalni stambeni prostor Sigurne kuće iznosi 229 m², na parceli površine 803 m², i može da primi 24 žene sa djecom u pratnji. Aktivnosti Sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja u porodici Banja Luka uključuju smještaj i zaštitu žena i djece u periodima akutnog nasilja u porodici, psihosocijalnu podršku i pomoć kroz individualni i grupni rad, osnovnu medicinsku pomoć i psihoterapijski rad, radno-okupacionu terapiju za žene i djecu korisnice i korisnike (radionice zabavnog karaktera, socijalno-emocionalni razvoj, fizičko i zdravstveno vaspitanje, kreativna kultura, zdravstvene usluge i njega).

U toku 2013. godine u Sigurnoj kući Banja Luka je boravilo ukupno 66 osoba – 30 žena i 36 djece (23 djevojčice i 13 dječaka) žrtava nasilja u porodici. Šestoro djece je bilo smješteno bez roditeljske pratnje. U slučaju jedne žene, centar za socijalni rad nije izdao rješenje o smještaju u Sigurnu kuću, dok za 2 žene i 6 djece nije priznato pravo na smještaj na smještaj i boravak u Sigurnoj kući iako je nadležni centar za socijalni rad izdao rješenje.

Sve odluke koje su od značaja za djecu koja su bez pratnje majki bila smještena u Sigurnoj kući Banja Luka su donošene u saglasnosti sa privremenim starateljem. Najveći broj žena koje su smještene u Sigurnu kuću Banja Luka u 2013. godini su bile životne dobi od 30 do 50 godina. Petnaestoro djece je bilo uzrasta do 4 godine, 10 djece je bilo u dobi između 5 i 10 godina, 6 djece u dobi između 10 i 14 godina, dok 5 djece između 14 i 18 godina. Tri žene u podmakloj trudnoći su koristile mjeru podrške u Sigurnoj kući Banja Luka kao žrtve nasilja počinjenog od strane članova svojih porodica, i dobile su dodatnu njegu zbog

specifičnih potreba. Djeca u Sigurnoj kući bez pratnje roditelja su bila dobi između 11 i 17 godina. U toku svog boravka su nastavila sa pohađanjem škole, a jedna maloljetna osoba je smještena u ustanovu stalnog boravka.

Žene i djeca koje_i su boravile_i u Sigurnoj kući Banja Luka u 2013. godini su sa područja opština Banja Luka, Gradiška, Srbac, Bihać, Kneževno, Laktaši, Istočno Sarajevo, Prnjavor, Prijedor i Čelinac.

Tokom boravka u Sigurnoj kući Banja Luka, sve žene su imale kontinuiranu besplatnu pravnu pomoć i podršku od strane profesionalnog osoblja Fondacije „Udružene žene“ Banja Luka.

2.4 Grupa za podršku ženama koje su boravile u Sigurnoj kući Banja Luka

U 2013. godini, organizovani su trosatni mjesečni sastanci Grupe za podršku ženama koje su boravile u Sigurnoj kući Banja Luka. Svaki sastanak je okupljao grupu od 20 do 30 žena koje su u proteklim godinama boravile u Sigurnoj kući i koje su izkazale potrebu za nastavkom grupnog socio-edukativnog rada i samopomoći. Članice Grupe su imale mogućnost da razmjene iskustva, pomognu jedne drugima kroz identifikovanje načina uspostavljanja kontrole nad životnim problemima, te dobiju podršku stručnog tima Sigurne kuće Banja Luka. U okviru Grupe za podršku organizovane su tematske radionice kroz koje su članice Grupe imale priliku da nauče osnove komunikacijskih vještina, ljudska prava, ženska ljudska prava, rod i pol, izbori i zašto je važno podržati žene, te očuvanje zdravlja kroz alternativnu i savremenu medicinu.

2.5 Individualno savjetovanje i grupni socio-edukativni rad sa počiniocima nasilja u porodici

U saradnji sa NVO „Porodična mreža“ Banja Luka, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je tokom 2013. godine podržala kontinuirano individualno savjetovanje i grupni socio-edukativni rad sa počiniocima nasilja u porodici sa regije Banja Luka. **Tokom 2013. godine, 120 počinitelja nasilja je prihvatilo individualni rad, a njih 10 je učestvovalo u grupnom socio-edukativnom radu organizovanom tokom februara 2013. godine.** Grupni rad se sastoji od dvanaest modula u okviru kojih počinioci nasilja u porodici imaju priliku da izgrade svijest o različitim oblicima nasilja i njihovim uticajima na porodicu, rješavanju sukoba, kontroli bijesa, nenasilnoj komunikaciji, i dr.

3. Saradnja i koordinacija sa nevladinim organizacijama i vladinim institucijama u borbi protiv svih oblika rodno zasnovanog nasilja prema ženama i jačanju učešća i uticaja žena u procesima donošenja odluka

3.1 Doprinos radu i razvoju Sigurne mreže Bosne i Hercegovine

Sigurna mreža Bosne i Hercegovine je mreža nevladinih organizacija koje rade na sprečavanju i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja nad ženama. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u 2013. godini omogućila održavanje sastanka Sekretarijata Sigurne mreže BiH održanog u oktobru, te učestvovala na redovnim sastancima koje su organizovale organizacije članice mreže. Nastavile smo kontinuiranu saradnju sa organizacijama članicama Sigurne mreže BiH u pravcu izgradnje kapaciteta aktivistkinja u oblasti borbe protiv nasilja prema ženama, razvoja plana aktivnosti za javno zalaganje za podizanje svijesti o rodno zasnovanom nasilju u BiH, i unapređenje položaja žena koje su preživjele nasilje u BiH. Organizacije članice koje čine Sekretarijat Sigurne mreže BiH su „Vive Žene“ Tuzla, „Žena BiH“ Mostar, „Budućnost“ Modriča, „Medica“ Zenica, „Žene ženama“ Sarajevo, „Žene sa Une“ Bihać, „Fondacija lokalne demokratije“ Sarajevo i Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka.

3.2 Unapređenje primjene zakona i javnih politika u oblasti sprečavanja i suzbijanja nasilja prema ženama

Uz podršku Fondacije Roza Luksemburg Stiftung Jugoistočne Evrope, u 2013. godini Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je nastavila koordinaciju aktivnosti usmjerenih na primjenu **Programske platforme saradnje žena izabраниh u zakonodavne organe vlasti u BiH: Parlamentarnu skupštinu BiH, Parlament Federacije BiH, Narodnu skupštinu Republike Srpske i Skupštinu Brčko Distrikta i žena aktivnih u nevladinim organizacijama u BiH u periodu 2010 -2014.** Platformu podržava 40 žena parlamentarnih zastupnica na svim nivoima u BiH, žena na pozicijama u izvršnoj vlasti, uključujući i ministrice u Vladi Republike Srpske i aktivistkinja civilnog društva. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je tokom 2013. godine organizovala pripremu analize dosadašnjih rezultata u okviru primjene Programske Platforme koja je predstavljena potpisnicama Platforme tokom četiri tematske radionice na kojima je učestvovalo preko 80 predstavnica i predstavnika tijela za ravnopravnost polova u okviru zakonodavne i izvršne vlasti na entitetskim i državnom nivou, te nivou Brčko Distrikta BiH, kao i predstavnice nevladinih organizacija aktivnih u oblasti zaštite ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti polova u BiH. Učesnice su identifikovale nove prioritete u vezi sa monitoringom primjene Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici, te harmonizaciji domaćeg zakonodavstva sa odredbama Konvencije, usvajanje strateških planova za rad institucionalnih mehanizama za ravnopravnost polova u Brčko Distriktu, kampanja podrške kandidatkinjama na opštim izborima u Bosni i Hercegovini 2014. godine, u unapređenje podrške ženama žrtvama/svjedokinjama ratnih zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih djela. Potpisnice Programske Platforme su izrazile opredjeljenje za nastavkom saradnje u 2014. godini, te podršku novoizabranim parlamentarkama nakon izbora 2014. godine u smislu realizacije principa i aktivnosti Programske Platforme.

Više od 70 predstavnika i predstavnica parlamentarnih komisija za ravnopravnost polova na entitetskim, državnom i nivou Brčko Distrikta BiH su učestvovali na sastancima koje je Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka organizovala u 2013. godini sa ciljem jačanja saradnje i razmjene informacija u oblasti zaštite ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti polova. Podržale smo uspostavljanje institucionalnog mehanizma za ravnopravnost polova u Brčko Distriktu BiH, kao i pripremu strateškog plana rada za rad ovog tijela na uvođenju rodne ravnopravnosti u zakone i javne politike.

Aktivistkinje nevladinih organizacija Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, „Budućnost“ Modriča, „Helsinški parlament građana“ Banja Luka, „Most“ Višegrad, and „Lara“ Bijeljina su učestvovala na dva konsultativna sastanka sa Željkom Cvijanović, premijerkom Republike Srpske. Sastanci su organizovani u martu 2013.godine, u vrijeme dok je Željka Cvijanović bila mandatarka za sastav nove Vlade RS i u novembru 2013. godine, na početku Kampanje 16 Dana aktivizma protiv rodnog nasilja. Aktivistkinje nevladinih organizacija su informisale premijerku Cvijanović o napretku saradnje aktivistkinja nevladinog sektora i žena koje učestvuju u političkom odlučivanju u okviru Programske Platforme. Premijerka je naglasila važnost procesa uvođenja rodne ravnopravnosti u pripremu i realizaciju budućih javnih politika Vlade Republike Srpske i složila se da postoji potreba uspostavljanja savjetodavnog tijela koje će unaprijediti komunikaciju žena u izvršnoj vlasti i NVO sektoru. Organizovanje tematskih sastanaka sa predstavnicama nevladinih organizacija na inicijativu premijerke Cvijanović ukazuje na prepoznavanje rada ženskih nevladinih organizacija u pravcu unapređenja umrežavanja, saradnje i podrške ženama u političkom odlučivanju.

U 2013. godini, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je kontinuirano organizovala radne sastanke, okrugle stolove i radionice sa učešćem predstavnika i predstavnica ključnih subjekata zaštite od nasilja u porodici u Republici Srpskoj (policija, centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove, sudovi i tužilaštva). Omogućili smo njihovo upoznavanje sa novim međunarodnim standardima u oblasti sprečavanja i suzbijanja nasilja protiv žena, naročito Konvencijom Savjeta Evrope o sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, predstavili naše zahtjeve u procesu usvajanja novog Zakona o zaštiti od nasilja u

porodici Republike Srpske, te zajednički mapirali izazove i pravce unapređenja multi-disciplinarnog pristupa u sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama.

3.3 Izrada modela podrške za žrtve/svjedokinje u predmetima ratnih zločina i rodno zasnovanog nasilja kroz jačanje kapaciteta i saradnje nevladinih organizacija i institucija u Bosni i Hercegovini

U partnerstvu sa NVO „Medica“ Zenica, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u 2013. godini provela aktivnosti usmjerene na doprinos stvaranju mreže podrške za žrtve i svjedokinje u predmetima ratnih zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih djela rodno zasnovanog nasilja. u Republici Srpskoj formirana je Radna grupa koju su sačinjavali predstavnici i predstavnice ministarstava, institucija, ustanova i nevladinih organizacija čiji je cilj bio kreiranje zvaničnog dokumenta kojim bi se utvrdile nadležnosti i obaveze svih strana u pružanju pomoći i podrške. Polazište za izradu Protokola predstavljaju potrebe žrtava-svjedokinja na osnovu dosadašnjih iskustava u radu, što je omogućilo da žrtve- svjedokinje dobiju sveobuhvatnu i efikasnu podršku, jednak pristup i tretman. Aktivnosti su uključivale radne sastanke, edukaciju predstavnika i predstavnica institucija, ustanova i nevladinih organizacija, i završnu konferenciju u okviru koje je potpisan Protokol za podršku žrtvama – svjedokinjama u predmetima ratnih zločina i rodno zasnovanog nasilja na lokalnom nivou.

Kao rezultat aktivnosti provedenih u 2013. godini, uspostavljena je saradnja sa drugim institucijama i nevladinim organizacijama u cilju pružanja kompletnije podrške žrtvama-svjedokinjama, definisane su aktivnosti potpisnika Protokola u skladu sa postojećim zakonskim nadležnostima, unapređen je stepen politika komuniciranja i međusobnog informisanja institucija i nevladinih organizacija u postupku pružanja sveobuhvatne podrške, intervencije svih potpisnika Protokola u skladu sa najboljim praksama, ostvareni su uslovi za stalno praćenje i evidentiranje slučajeva ratnog zločina, seksualnog zlostavljanja i rodno zasnovanog nasilja. Uspostavljena mreža podrške u okviru Protokola omogućava prenošenje pozitivnih praksi u radu sa žrtvama – svjedokinjama ratnih zločina i rodno zasnovanog nasilja na ostala područja Republike Srpske.

4. Javno zalaganje u oblasti sprečavanja i suzbijanja nasilja prema ženama i jačanja učešća i uticaja žena u procesima donošenja odluka u Bosni i Hercegovini

4.1 Udruženim naporima – Ka novim evropskim standardima u zaštiti žena od rodno zasnovanog nasilja i kampanja Potpisujem

Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u 2013. godini nastavila regionalno partnerstvo i saradnju sa Autonomnim ženskim centrom iz Beograda (Srbija), Centrom za žene žrtve rata ROSA Zagreb (Hrvatska), Nacionalnim savjetom za rodnu ravnopravnost Skoplje (Makedonija), Društvom SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Ljubljana (Slovenija) i mrežom VAWE (Žene protiv nasilja Evrope) iz Austrije na zalaganju za primjenu međunarodnih standarda u sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama. U okviru projekta „Udruženim naporima – Ka novim evropskim standardima u zaštiti žena od rodno zasnovanog nasilja,“ uz podršku Evropske unije kroz IPA Partnerski program za civilno društvo, zajednički radimo na uspostavljanju sveobuhvatnih zakonskih rješenja i politika za zaštitu žena od nasilja na Zapadnom Balkanu, kao uslova za postizanje demokratije, ispunjenje ljudskih prava, socijalno uključivanje i usklađivanje sa evropskim vrijednostima. Cilj projekta je jačanje kapaciteta ženskih organizacija i mreža u četiri zemlje Zapadnog Balkana za analizu, praćenje i zalaganje u oblasti zaštite žena od nasilja kroz dugoročnu regionalnu saradnju i učenje iskustava Evropske unije.

Aktivnosti u 2013. godini su bile usmjerene na zalaganje za ratifikaciju i primjenu Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja prema ženama i nasilja u porodici. Fondacija „Udružene žene“

Banja Luka je u saradnji sa lokalnim partnerskim organizacijama "Žena BiH" Mostar, "Medica" Zenica, "Lara" Bijeljina, "Prava za sve" Sarajevo i "Budućnost" Modriča tokom 16 Dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja u 2013. godini (25. novembar, Međunarodni dan borbe protiv nasilja prema ženama – 10. decembar, Međunarodni dan ljudskih prava) organizovala kontinuirane ulične i gerila akcije, televizijske i radio emisije, TV i radio spotove, bilborde, letke i druge materijale i zalagala se za punu primjenu Konvencije, te pozivala građanke i građane Bosne i Hercegovine da podrže kampanju Potpisujem.org za primjenu Konvencije.

Kampanja je usmjerena na informisanje građanki i građana, poslanica i poslanika, zastupnica i zastupnika sa odredbama Konvencije kao i potrebama usaglašavanja i primjene politika, strategija i zakona sa Konvencijom.

Kampanjom želimo uticati na promjenu svijesti cijelog društva da nijedan oblik nasilja nije prihvatljiv i ispravan način rješavanja problema, te informišemo građanke i građane o obavezama koje je Bosna i Hercegovina preuzela ratifikovanjem Konvencije, što uključuje sveobuhvatnu zaštitu žena i sprečavanje nasilja, gonjenje i kažnjavanje počinitelaca nasilja prema ženama i djelotvoran i efikasan sistem praćenja primjene odredbi Konvencije. Realizacija aktivnosti se nastavlja u 2014. godini.

4.2 Monitoringom pravosuđa do polne i rodne jednakosti u Bosni i Hercegovini – Praćenje krivičnih postupaka u oblasti rodno zasnovanog nasilja

U 2013. godini, uz podršku Fondacije Kvinna till Kvinna Švedska, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka i „Centar za pravnu pomoć ženama“ Zenica su u saradnji sa partnerskim organizacijama – Fondacijom „Lara“ Bijeljina, Udruženjem žena „Most“ Višegrad i Udruženjem građana „Budućnost“ Modriča - provele nezavisno praćenje krivičnih postupaka u oblasti rodno zasnovanog nasilja pred ciljanim osnovnim i okružnim sudovima u Republici Srpskoj i općinskim i kantonalnim sudovima u Federaciji BiH. Fokus praćenja je bio na podršci i pomoći sudova i drugih subjekata koji učestvuju u krivičnom postupku (javna tužilaštva, centri za socijalni rad) ženama koje su preživjele nasilje i koje u postupcima učestvuju kao svjedokinje. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u saradnji sa monitoricama partnerskih organizacija neposredno pratila krivične postupke pred Osnovnim i Okružnim sudom Banja Luka, Osnovnim i Okružnim sudom Doboj, Osnovnim i Okružnim sudom Bijeljina, Osnovnim sudom Sokolac i Okružnim sudom Istočno Sarajevo, te putem analize presuda po krivičnim postupcima za djela u fokusu praćenja a koje su nam dostavili Osnovni i Okružni sud Trebinje.

Monitorke su pratile ročišta i pripremale sažete izvještaje po svakom ročištu prema jedinstvenom obrascu, te prikupljale dodatne podatke vezane za praćene predmete, u cilju osiguravanja što kvalitetnijeg mapiranja nalaza trenutnih praksi rada pravosudnih institucija, te analize i kreiranja preporuka za unapređenje zaštite žena kao oštećenih u krivičnim postupcima u oblasti rodno zasnovanog nasilja u Bosni i Hercegovini. Tokom perioda praćenja, timovi monitorki i analitičarke koje su angažovane od Fondacije „Udružene žene“ Banja Luka i „Centra za pravnu pomoć ženama“ Zenica su imale periodične koordinacijske sastanke u cilju razmjene iskustava o procesu monitoringa, te usaglašavanja forme monitoring izvještaja i završnih analiza za Republiku Srpsku i Federaciju BiH, što je uticalo na unapređenje procesa nezavisnog praćenja krivičnih procesa u ovoj oblasti i osnaživanje kapaciteta monitorki.

Ovo je druga inicijativa praćenja krivičnih postupaka u oblasti rodno zasnovanog nasilja⁸ i za razliku od prethodne provedena je u relativno dužem vremenskom periodu, obuhvatila je više sudova aktivnim i pasivnim praćenjem i uključila više ženskih nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini u proces pripreme i provođenja praćenja, te javnog zalaganja za promjene politika i praksi u oblasti unapređenja

⁸ Tokom 2011. godine, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je u saradnji sa Fondacijom „Lara“ Bijeljina i uz podršku Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) BiH provela 8-mjesečno praćenje 87 ročišta u krivičnim postupcima po djelima u oblasti rodno zasnovanog nasilja pred Osnovnim i Okružnim sudom u Banja Luci, Osnovnim i Okružnim sudom u Bijeljini i Osnovnim sudom u Doboju, te pasivno praćenje po dostavljenim sudskim presudama Osnovnog suda u Sokocu i Osnovnog suda u Trebinju.

sudske zaštite žena koje su preživjele nasilje. Završni izvještaji i analiza će biti publikovani u 2014. godini i predstavljeni sudovima, javnim tužilaštvima, centrima za socijalni rad, kao i relevantnim ministarstvima i javnim institucijama čiji mandat je direktno vezan za praćenje i unapređenje rada pravosudnih institucija.

4.3 Jačanje kapaciteta institucija vlasti Brčko Distrikta za rad na pitanjima ravnopravnosti polova

U 2013. godini, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, uz podršku Fonda za implementaciju Gender akcionog plana u BiH (FIGAP), administriranog od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, provela aktivnosti usmjerene na stvaranje uslova za uspostavljanje institucionalnih mehanizama za rad na pitanjima ravnopravnosti polova i zaštite ženskih ljudskih prava u Brčko Distriktu, BiH, razvijanje saradnje i partnerstva institucija zakonodavne i izvršne vlasti Brčko Distrikta sa organizacijama civilnog društva u BiH na sprečavanju i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja u porodici i unapređenju učešća žena u odlučivanju, i podizanje svijesti građana i građanki o potrebi uspostavljanja zakona i javnih politika u oblasti zaštite i promovisanja ravnopravnosti polova i zaštite ženskih ljudskih prava u Brčko Distriktu, BiH.

Aktivnosti projekta su uključivale organizovanje radnog sastanka sa predstavnicima i predstavnicama zakonodavne i izvršne vlasti Brčko Distrikta sa ciljem predstavljanja aktivnosti projekta i dosadašnjih aktivnosti ženskih nevladinih organizacija u BiH u pravcu jačanja saradnje sa vladinim institucijama, radionice izgradnje kapaciteta usmjerene na unapređenje znanja o rodnim stereotipima, ključnim pitanjima u oblasti rodne ravnopravnosti – sprečavanje i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja u porodici i učešće žena u politici i donošenju odluka, uloga institucija u unapređenju rodne ravnopravnosti, kao i dosadašnjim iskustvima i rezultatima u radu institucija i nevladinih organizacija za rad na ovim pitanjima u BiH, radionice strateškog planiranja za predstavnike izvršne i zakonodavne vlasti sa ciljem izrade srednjoročnog plana aktivnosti za uspostavljanje i rad institucionalnih mehanizama za ravnopravnosti polova u Brčko Distriktu, BiH, kao i organizovanje javnih tribina sa predstavnicama i predstavnicima parlamentarnih političkih stranaka, javnih institucija i nevladinih organizacija u cilju podizanja svijesti o potrebi uspostavljanja institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, rodno zasnovanom nasilju u porodici i učešću žena u procesima odlučivanja u Bosni i Hercegovini.

Tokom 2013. godine, kao direktni rezultat provedenih aktivnosti osnovana je Komisija za ravnopravnost polova u Skupštini Brčko Distrikta, kao i Radna grupa za ravnopravnost polova u Vladi Brčko Distrikta. Kreirani su poslovnici o radu ovih tijela i povećana su budžetska izdvajanja za porodijsku naknadu ženama koje su rodile treće dijete ili su imale blizanačku trudnoću, te posredno povećanje trudničkog bolovanja sa 12 na 18 mjeseci u Brčko Distriktu.

Poslanici i poslanice Skupštine Brčko Distrikta, zaposlenici i zaposlenice Vlade Brčko Distrikta, članovi i članice nevladinih organizacija, te političkih partija koje djeluju na teritoriji Brčko Distrikta su usvojili i unaprijedili znanja o međunarodnim i domaćim obavezama u oblasti rodne ravnopravnosti, naročito onim vezanih za uspostavljanje mehanizama za rodnu ravnopravnost, te znanje o rodnim ulogama. Radionica strateškog planiranja je omogućila kreiranje poslovnika i plana rada Komisije za ravnopravnost polova Brčko Distrikta BiH.

4.4 Sprečavanje rodno zasnovanog nasilja – edukacija u osnovnim školama u ruralnim područjima

Uz podršku IN Fondacije, i odobrenje Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, u 2013. godini Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je započela rad na prevenciji rodnog zasnovanog nasilja kroz edukaciju i saradnju sa ciljanim osnovnim školama u ruralnim područjima Gradiške i Banja Luke. U prvoj fazi realizacije planirane su i provedene aktivnosti uspostavljanja saradnje sa školama, pripreme

edukativnog materijala i provođenje radionica sa učenicima i učenicama osmih i devetih razreda u osnovnim školama u Lamincima i Dubravama, te nastavnicima i nastavnicima i stručnim osobljem ovih škola. Aktivnosti projekta će se nastaviti u 2014. godini, kroz edukaciju u ciljanim osnovnim školama na području Banja Luke, te promociju aktivnosti i rezultata projekta kroz tematske radio emsije, radionice sa roditeljima i okrugli sto.

4.5 Zalaganje za fokusiranje Izvještaja Evropske Unije o napretku Bosne i Hercegovine u 2013. godini na stanje ženskih ljudskih prava

U periodu februar – mart 2013. godine, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je pripremila i Delegaciji Evropske Komisije u BiH poslala pisani doprinos za Izvještaj Evropske Unije o napretku Bosne i Hercegovine, sa fokusom na ženska ljudska prava i rodnu ravnopravnost. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je pozvala Evropsku Uniju da iskoristi svoj autoritet i dostupne mehanizme, te pokrene snažnije aktivnosti i podršku naporima ženskih nevladinih organizacija u BiH u pravcu unapređenja ženskih ljudskih prava u praksi. Sugerisale smo da izvještaj treba integrisati preporuke Bosni i Hercegovini da, bez odlaganja, ratifikuje Konvenciju Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici, osigura harmonizaciju zakona o nasilju u porodici na entitetskim nivoima, osigura prepoznavanje nasilja u porodici samo kao krivičnog djela, prepozna nasilje u porodici kao rodno zasnovano nasilje i preduzme sve neophodne mjere da osigura pristup besplatnoj i rodno senzibilisanoj pomoći i podršci za žrtve nasilja, u skladu sa međunarodnim standardima. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je pozvala Evropsku Uniju da podrži napore ženskih nevladinih organizacija u BiH, te naglasi nedovoljno učešće žena u političkom odlučivanju u poglavlju Izvještaja o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu koje se odnosi na političke kriterije, u dijelu koje analizira stanje demokratije i vladavine prava, te ljudska prava.

7. novembra 2013. godine, Bosna i Hercegovina je ratifikovala Konvenciju Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici (odluka o ratifikaciji objavljena u Službenom glasniku BiH – Međunarodni ugovori, br. 19/13)

4.6 Javna osuda slučajeva nasilja protiv djevojčica u Bosni i Hercegovini

U aprilu 2013. godine, zajedno sa ženskim nevladinim organizacijama članicama Ženske mreže BiH, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je potpisala i poslala javnu osudu porasta nasilja protiv djevojčica u BiH. Pozvale smo javne institucije na svim nivoima u Bosni i Hercegovini da prepoznaju nasilje protiv žena i djevojčica kao javni problem, da preuzmu javnu odgovornost i osiguraju procesuiranje počinitelaca nasilja bez odlaganja, kao i nultu toleranciju za nasilje protiv žena i djevojčica u Bosni i Hercegovini. Poslale smo javnu osudu elektronskim i štampanim medijima širom Bosne i Hercegovine, kao i ključnim institucijama zakonodavne i izvršne vlasti.

4.7 Priprema dodatka Izvještaju u sjeni prema Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i učestvovanje na 55. sjednici CEDAW Komiteta

U periodu april – maj 2013. godine, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je učestvovala u **pripremi dodatka Izvještaju u sjeni za Bosnu i Hercegovinu prema CEDAW Konvenciji**, kao dio koalicije osam nevladinih organizacija koje rade na promociji i zaštiti ženskih ljudskih prava, ravnopravnosti polova i ljudskih prava uopšte –“Prava za sve” Sarajevo, “Lara” Bijeljina, “Medica” Zenica, “Sarajevski otvoreni centar” Sarajevo, “Budućnost” Modriča, “Kolektiv” Zenica, Fondacija “CURE” Sarajevo, i “Udružene žene” Banja Luka. Predstavnica Fondacije „Udružene žene“ je učestvovala na 55. sjednici CEDAW Komiteta održanoj u julu 2013.godine u Ženevi, kao i IWRAW radionici „Od globalnog do lokalnog“, te zajedno sa predstavnicama „Prava za sve“ i „Sarajevski otvoreni centar“ iz Sarajeva predstavila nalaze i preporuke nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini.

Dodatak Izvještaju u sjeni BiH prema CEDAW Konvenciji usmjerava pažnju na promjene koje su nastale od 2010. godine, sa fokusom na status i zaštitu prava žena sa invaliditetom, žena u seoskim sredinama, kao i LBT žena. Tokom IWRAW radionice, aktivistkinje iz BiH su pripremile usmenu izjavu pred CEDAW Komitetom, te su učestvovala u sesiji predstavljanja vladinog izvještaja za BiH prema CEDAW Konvenciji. Tom prilikom su imale mogućnost da iznose dodatne informacije o ključnim izazovima i preporukama u vezi sa statusom ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti u BiH.

4.8 Zahtjev za poštovanje ravnopravnosti polova prilikom imenovanja članova Savjeta Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine (RAK BiH)

U oktobru 2013. godine, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je poslala zahtjev Savjetu ministara BiH koji je odabrao sve kandidate muškog pola za Savjet RAK-a BiH, tijela koje monitorira i reguliše oblast emitovanja i telekomunikacija u BiH. Protestovale smo na odluku Savjeta ministara BiH da ignoriše jedinu kandidatkinju koja je ispunila uslove za imenovanje i bila rangirana na 2. mjestu na užoj listi kandidata. Poslale smo apel na oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i zahtjevali od zastupnika i zastupnica da osiguraju punu primjenu Zakona o ravnopravnosti polova BiH, Zakona o komunikacijama BiH, i Zakona o zabrani diskriminacije BiH. U januaru 2014. godine, oba doma Parlamentarne skupštine BiH su odobrile imenovanje kandidata za članove Savjeta RAK-a BiH i ignorisali su naš zahtjev. Nastavićemo sa javnim zalaganjem i pritiskom na institucije kako bi osigurale ravnopravnu zastupljenost muškaraca i žena u tijelima donošenja odluka u BiH.

4.9 Priprema komentara na Prednacrt Akcionog plana BiH za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN-a 1325⁹ o ženama, miru i sigurnosti za period 2014 – 2017 i Prednacrt Okvirne strategije BiH za implementaciju CAHVIO¹⁰ za period 2014 - 2018

U decembru 2013.godine., na osnovu javnog poziva Agencije za ravnopravnost polova BiH, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je pripremila i poslala komentare na prednacrt dva važna dokumenta javnih politika u oblasti zaštite ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti polova. U vezi sa Prednacrtom Akcionog plana BiH za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN-a 1325, između ostalog, zahtjevale smo prepoznavanje ženskih nevladinih organizacija kao strateških partnerica za međusektorsko umrežavanje i podizanje kapaciteta za povećanje učešća žena u snagama sigurnosti u Bosni i Hercegovini. U vezi sa Prednacrtom Okvirne strategije Bosne i Hercegovine za implementaciju CAHVIO, između ostalog, tražile smo da ženske nevladine organizacije budu prepoznate kao sastavni dio systemske edukacije profesionalaca i profesionalki u ovoj oblasti, sa ciljem promovisanja i održivosti multisektorskog modela i pristupa oblasti sprečavanja i suzbijanja nasilja prema ženama i nasilja u porodici.

4.10 Inicijativa „Građanke za ustavne promjene“

Uz podršku Fondacije Kvinna till Kvinna iz Švedske i u saradnji sa „Helsinškim parlamentom građana“ Banja Luka, tokom 2013.g. Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka je kontinuirano učestvovala u aktivnostima javnog zalaganja za unapređenje pristupa i uticaja žena u ustavnim promjenama u Bosni i Hercegovini putem inicijative „Građanke za ustavne promjene.“ Inicijativa djeluje kao neformalna grupa nevladinih organizacija, ženskih grupa, te aktivistkinja i aktivista koji se zalažu za zaštitu ljudskih prava i sloboda, i doprinose postizanju pravednijeg učešća građanki i građana u javnom i političkom životu Bosne i Hercegovine. Inicijativa promovise najveće vrijednosti socijalne pravde, vladavine prava i direktne demokratije kao osnovne vrijednosti koje garantuju podizanje životnog standarda i političko stabilizovanje BiH. Tokom 2013.g. sedamnaest (17) organizacija je podržalo inicijativu, kako slijedi: „TPO Fondacija“ Sarajevo, Fondacija „Udružene žene“ Banja Luka, „Helsinški parlament građana“ Banja Luka,

⁹ UNSCR 1325 je Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 o ženama, miru i sigurnosti, usvojena u oktobru 2000.g.

¹⁰ CAHVIO je Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici, koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala početkom novembra 2013.g.

“Forum žena” Bratunac, “Budućnost” Modriča, “Forma F” Mostar, “Prava za sve” Sarajevo, Fondacija “BIH Inicijativa žena” Sarajevo, “Sarajevski otvoreni centar” Sarajevo, Fondacija “CURE” Sarajevo, “Vive žene” Tuzla, Udruženje građanki Grahovo, “Krajiška Suza” Sanski Most, Udruženje žena “Lara” Bijeljina, “Glas žene” Bihać, “Medica” Zenica, i PILPG. Kao dio inicijative, pripremljen je dokument *Platforma prioriteta žena za ustavne promjene sa amandmanima na Ustav BiH iz rodne perspektive* koji je predstavljen javnosti putem osam (8) okruglih stolova, prezentacija i radnih sastanaka na kojima su učestvovali predstavnici i predstavnice institucija vlasti na svim nivoima, međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, medija i građanke i građani BiH. Platforma prioriteta žena za ustavne promjene u BiH je zasnovana na pet (5) osnovnih principa, kako slijedi: uvođenje rodno osjetljivog jezika u tekst Ustava BiH, uvođenje afirmativnih mjera u Ustav BiH sa ciljem postizanja pune ravnopravnosti polova, proširenje postojećeg kataloga ljudskih prava sa odredbama koje se odnose na jedinstvene kriterije zdravstvene, socijalne i porodične zaštite, proširenje sudske i pravne zaštite ljudskih prava i sloboda, i princip direktne demokratije primjenjen na proces ustavne reforme.

4.11 Kampanja 16 Dana aktivizma protiv rodnog nasilja u BiH

U 2013.godini, Fondacija „Udružene žene” Banja Luka je u saradnji sa „Helsinškim parlamentom građana” Banja Luka organizovala radionicu planiranja aktivnosti kampanje 16 Dana aktivizma, tokom koje smo dogovorile zajedničke materijale i aktivnosti kampanje deset (10) ženskih NVO-a koje su izrazile interes za saradnju – Fondacija „CURE” Sarajevo, „Forum žena” Bratunac, „Osmjeh žene” Laktaši, „Duvanjske” Tomislavgrad, „Ženski centar” Trebinje, „Centar za pravnu pomoć ženama” Zenica, „Most” Višegrad, „Okvir” Sarajevo i „Kult” Sarajevo. Koordinirale smo pripremu Zajedničkog kalendara aktivnosti Kampanje 16 Dana aktivizma i prevod Kalendar koji je objavljen na globalnoj stranici Kampanje 16 Dana aktivizma koju administira Centar za globalno liderstvo žena iz SAD. Pripremile smo i prevod Resursnog paketa za Kampanju 16 Dana aktivizma, koji smo distribuirale zainteresovanim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini i regiji. Tokom Kampanje, u saradnji sa „Helsinškim parlamentom građana” Banja Luka, Fondacija „Udružene žene” Banja Luka je organizovala četiri (4) ulične akcije u Banja Luci: 23. novembra – gerila akciju na Trgu Krajina Banja Luka, i ulične akcije 3. 4. i 10. decembra 2013.g. tokom kojih smo distribuirale materijale Kampanje i informisale građanke i građane Banja Luke o načinima sprečavanja i borbe protiv nasilja prema ženama i mehanizmima pomoći - servisima za žene i djecu koji su preživjeli nasilje. Dodatne aktivnosti Kampanje 16 Dana aktivizma u 2013.g. su uključivale učešće u radio i televizijskim emisijama.

5. Finansijski pregled Fondacije „Udružene žene” Banja Luka u 2013. godini

	Donator	Naziv projekta	Projektni period	Iznos EUR
1	Fondacija Kvinna till Kvinna Švedska	Žena i pravo danas	01/01/2013 – 31/12/2013	90.595,85
2	Ministarstvo porodice, omladine i sporta Republike Srpske	Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja Banja Luka (70% tekućih troškova)	01/01/2013 – 31/12/2013	75.000,00
3	Gradska uprava Banja Luka	Sigurna kuća za žene i djecu žrtve nasilja Banja Luka (30% tekućih troškova)	01/01/2013 – 31/12/2013	21.475,00
4	Autonomni ženski centar (AWC) Beograd, Srbija/EU IPA	Koordinirani napori – prema novim evropskim standardima u zaštiti žena od rodno zasnovanog nasilja	01/12/2012– 30/11/2014	115.958,04

5	Rosa Luxemburg Stiftung Jugoistočne Evrope	Unapređenje učešća žena u vlasti i kreiranju rodno odgovornih politika u Bosni i Hercegovini	01/01/2013 - 31/12/2013	40.000,00
6	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH /Fond za implementaciju Gender akcionog plana BiH (GAP BiH)	Jačanje kapaciteta vladinih institucija Brčko Distrikta za rad na pitanjima ravnopravnosti polova	01/10/2013- 31/12/2013	12.271,00
7	Amica e.V. Freiburg/BMZ Njemačka	Borba protiv nasilja prema ženama	01/01/2013 - 31/12/2013	24.785,00
8	Centar za pravnu pomoć ženama Zenica/Fondacija Kvinna till Kvinna Švedska	Monitoringom pravosuđa do spolne i rodne ravnopravnosti u BiH	01/01/2013 - 31/08/2014	36.365,02
9	MEDICA Zenica/UNWomen	Modeli podrške za žrtve i svjedoke/inje ratnih zločina kroz jačanje kapaciteta i saradnje nevladinih organizacija	01/11/2012 - 05/06/2013	4.463,60
10	In Fondacija/Kinderpostzegels	Preventivne aktivnosti rodno zasnovanog nasilja u školama	01/09/2013 - 31/08/2014	12.070,00

6. Organizacijska struktura Fondacije „Udružene žene“ Banja Luka u 2013. godini

6.1 Upravni odbor Fondacije

Nada Golubović, Predsjednica
 Dragana Dardić, članica, izvršna direktorica NGO "Helsinški parlament građana" Banja Luka
 Dijana Pejić, članica, izvršna direktorica NGO "Genesis Project" Banja Luka
 Ljiljana Sokolić, članica, Ombudsmen za osiguranje Republike Srpske
 Mile Dmičić, član, redovni profesor Pravnog fakulteta u Banja Luci

6.2 Profesionalno osoblje Fondacije

Jelena Jeličić, voditeljica ureda
 Lana Jajčević, koordinatorica, voditeljica programa sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama
 Minja Damjanović, izvršna direktorica, voditeljica programa jačanje uloge žena na pozicijama odlučivanja
 Miroslav Samardžić, finansijski direktor
 Aleksandra Petrić, programska direktorica

6.3 Profesionalno osoblje Sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja

Amela Bašić Tomić, koordinatorica
 Dragana Miljević Mirković, socijalna radnica
 Jasminka Pavić, medicinska sestra
 Marieta Grbić, medicinska sestra
 Gordana Vrbica, medicinska sestra
 Nada Jeličić, domaćica-sekretarica